

ŠTÁTNA
ŠKOLSKÁ
INŠPEKCIA

2023/2024

**STAV PRIJÍMANIA ŽIAKOV
DO ŠPECIÁLNEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLY
A ICH ROVNÝ PRÍSTUP K VZDELÁVANIU
V ŠKOLSKOM ROKU 2023/2024
V SLOVENSKEJ REPUBLIKE**

TEMATICKÁ SPRÁVA

**KRITICKÝ
PRIATEĽ ŠKÔL
A ŠKOLSKÝCH
ZARIADENÍ**

**Stav prijímania žiakov
do špeciálnej základnej školy
a ich rovný prístup k vzdelávaniu v školskom
roku 2023/2024
v Slovenskej republike**

TEMATICKÁ SPRÁVA

Mgr. Eva Polgáryová, PhD.

Ing. Adriana Vykydalová

Mgr. Alžbeta Štofková Dianovská

PaedDr. Monika Ružeková, PhD.

© Štátna školská inšpekcia, Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

OBSAH

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE	4
1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH	5
2 HLAVNÉ ZISTENIA.....	6
2.1 Prijímanie žiakov do školy	6
2.2 Obsah vzdelávania	7
2.3 Kvalifikačné predpoklady a požiadavky na pedagogických a odborných zamestnancov	8
2.4 Podmienky vzdelávania	8
2.5 Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov	10
3 ODPORÚČANIA A PODNETY	10
3.1 Odporúčania na úrovni škôl	10
3.2 Odporúčania na úrovni zriaďovateľa.....	10
3.3 Odporúčania na úrovni systému	10
4 ZOZNAMY	11
4.1 Tabuľky	11

MANAŽÉRSKE ZHRNUTIE

Do špeciálnych základných škôl a špeciálnych tried v základných školách sa žiaci prijímajú na základe ich zdravotného znevýhodnenia po diagnostických vyšetreniach zameraných na zistenie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb vykonaných zariadením poradenstva a prevencie. Úlohou Štátnej školskej inšpekcie je preto zistiť stav a úroveň uplatňovania princípu rovného prístupu k vzdelávaniu pri prijímaní žiakov do špeciálnej základnej školy (ŠZŠ) a (ŠT) v ZŠ. Kontrolná činnosť je predovšetkým zameraná na prijímanie žiakov do škôl, obsah a podmienky vzdelávania.

V súvislosti s aktuálnymi zisteniami Štátnej školskej inšpekcie, predovšetkým vo veci správnosti prijímania žiakov s mentálnym postihnutím, môžeme konštatovať, že posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiakov v zariadeniach poradenstva a prevencie neprebiehalo vždy korektne. Odborníci z praxe **analyzovali 289 správ z diagnostického psychologického vyšetrenia**. Niektoré správy z psychologického vyšetrenia boli vypracované s nedostatkami, objektivita vyšetrenia bola spochybnená, z toho dôvodu bolo odporučené **rediagnostické vyšetrenie odborníkmi z praxe 31 žiakom** za účelom zhodnotiť ich správne zaradenie do ŠZŠ a ŠT v ZŠ v zariadení poradenstva a prevencie.

Školskí inšpektori poukazujú o. i. aj na ďalšie **nedostatky**, ktoré súviseli s **prijímaním žiakov do škôl**:

- ✓ takmer tretina (29,2 %) mala nedostatky pri prijímaní žiakov do škôl,
- ✓ v jednej škole prijali žiačku do špeciálnej triedy bez stanovenia mentálneho postihnutia,
- ✓ v dvoch školách žiakom špeciálnopedagogické vyšetrenie realizovali až po ich prijatí do špeciálnej triedy,
- ✓ v jednej škole neoprávnene vzdelávali žiačku 9. ročníka v špeciálnej triede v rozpore so závermi a odporúčaniami centra poradenstva a prevencie (CPP) vzhľadom na nediagnostikované mentálne postihnutie (MP)
- ✓ niektorým žiakom chýbali vydané rozhodnutia o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, ujasnenie spôsobu vzdelávania,
- ✓ v jednej škole riaditeľka školy neurčila v rozhodnutí náhradný spôsob vzdelávania žiaka v čase vyučovania daného predmetu,
- ✓ správy z diagnostických vyšetrení boli neúplné, chýbali v nich metódy použité pri diagnostike, anamnéza, ojedinele sa v nich vyskytol identický obsah interpretácie výsledkov vyšetrenia,
- ✓ v štyroch školách nerealizovali rediagnostické vyšetrenie žiakov po plnení 1. roku povinnej školskej dochádzky,

obsahom vzdelávania:

- ✓ v jednej škole chýbal učebný plán pre žiakov s autizmom a ďalšími pervazívnymi poruchami s MP,
- ✓ v jednej škole v ŠkVP vzdelávacie stratégie, organizačné formy a metódy nereflektovali zdravotné znevýhodnenie žiakov, zároveň absentovalo vymedzenie osobitostí a špecifik vzdelávania žiakov z MRK, súčasťou neboli informácie o možnostiach poskytovania podporných opatrení,
- ✓ v dvoch školách neposkytli zákonným zástupcom žiakov kópie individuálnych vzdelávacích programov (IVP)

podmienkami vzdelávania:

- ✓ nedostatok učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom,
- ✓ v siedmich kontrolovaných subjektoch (29,2 %) nemali žiaci k dispozícii telocvične,
- ✓ nepostačujúci počet odborných zamestnancov (logopédov, školských psychológov, liečebných, sociálnych pedagógov) a pedagogických zamestnancov (pedagogických asistentov a školských špeciálnych pedagógov).

1 ZÁKLADNÉ ÚDAJE O KONTROLOVANÝCH ŠKOLÁCH

Štátna školská inšpekcia vykonala 24 tematických inšpekcií v 6 krajoch Slovenskej republiky (okrem Bratislavského a Košického kraja) (Tabuľka 1). Z kontrolovaných subjektov bolo 22 plnoorganizovaných a 2 neplnoorganizované školy. Tri školy¹ mali zriadené elokované pracovisko.

Tabuľka 1 Základné údaje o kontrolovaných školách

Počet kontrolovaných škôl		24
Vyučovací jazyk škôl	slovenský	21
	maďarský	3
Zriaďovateľ	štátne školy	23
	súkromné školy	1
Sídlo	mesto	12
	vidiek	12

Inšpekčná činnosť bola vykonaná v 9 špeciálnych základných školách (ŠZŠ) a v 15 základných školách (ZŠ), ktoré mali zriadené špeciálne triedy (ŠT) pre žiakov s mentálnym postihnutím. Z nich v 11 ZŠ mali zriadené ŠT aj na 2. stupni zložené zo žiakov rôznych ročníkov. Z celkového počtu žiakov v ŠZŠ tvorili žiaci z MRK 34,0 % a v ZŠ 6,8 % (Tabuľka 2).

Tabuľka 2 Počty škôl a žiakov kontrolovaných subjektov

KONTROLOVANÉ SUBJEKTY		ŽIACI	
Typy škôl	Počet škôl	Celkový počet žiakov	% žiakov z MRK
Špeciálne základné školy (ŠZŠ)	9	491	34,0 %
Základné školy (ZŠ)	15	3 241	6,8 %

Kontrolnú činnosť v ŠT ŠŠI zamerala na 118 žiakov s MP vzdelávaných na 1. stupni ZŠ, z nich bola tretina žiakov z marginalizovanej rómskej komunity (MRK). Podľa variantu A sa vzdelávalo takmer tri štvrtiny (71,2 %) žiakov a 41,5 % žiakov malo diagnostikované viacnásobné postihnutie. V ŠZŠ bola inšpekčná činnosť zameraná na 171 žiakov vzdelávaných v prípravnom až 4. ročníku, so zvýšenou pozornosťou na žiakov z MRK, ktorí tvorili 23,4 %. Žiaci s viacnásobným postihnutím tvorili viac ako polovicu (52,6 %) (Tabuľka 3).

Tabuľka 3 Počet žiakov podľa vzdelávacích programov a špecifík

Špecifiká žiakov	Počet žiakov v ŠZŠ	% žiakov v ŠZŠ	Počet žiakov v ŠT ZŠ	% žiakov v ŠT ZŠ
Vzdelávaní podľa variantu A	78	45,6 %	84	71,2 %
Vzdelávaní podľa variantu B	29	17,0 %	0	0,0 %
Vzdelávaní podľa variantu C	29	17,0 %	0	0,0 %
Nezaradení do vzdelávacích variantov	35	20,5 %	34	28,8 %
Počet žiakov spolu	171		118	
z toho viacnásobne postihnutí	90	52,6 %	49	41,5 %
z toho vzdelávaní podľa IVP	74	43,3 %	52	44,1 %
z toho pochádzajúci z MRK	40	23,4 %	39	33,1 %

¹ Základná škola s materskou školou, Pionierska 697, Gbely; Súkromná základná škola s materskou školou pre žiakov a deti s autizmom, Do Stošky 10, Žilina; Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany

Počet žiakov oslobodených od povinnosti dochádzať do školy bol 21 (v ŠZŠ 17 žiakov, z nich 2 z MRK; v ZŠ/ŠT 4 žiaci, z nich 1 z MRK). Povinnú školskú dochádzku mimo územia Slovenskej republiky plnil 1 žiak zo ŠZŠ.

Výchovu a vzdelávanie zabezpečovali v kontrolovaných školách pedagogickí zamestnanci (Tabuľka 4).

Tabuľka 4 Počet pedagogických zamestnancov v ŠZŠ a v ŠT ZŠ

Pedagogickí zamestnanci	Počet PZ v ŠZŠ	Počet PZ v ŠT ZŠ
Učítelia	83	182
Pedagogickí asistenti	28	48
Vychovávateľia	16	28
spolu	127	258

Odborné činnosti ŠZŠ poskytovali odborní zamestnanci špecializovaných centier poradenstva a prevencie (ŠCPP). **Školské podporné tímy** boli zriadené v jedenástich ZŠ (73,3 %), odborné činnosti poskytovali školskí špeciálni pedagógovia, školskí psychológovia a v jednom prípade aj sociálny pedagóg. Riaditelia kontrolovaných subjektov pociťujú nedostatok pedagogických a odborných zamestnancov, v informačnom dotazníku uviedli, že na skvalitnenie výchovno-vzdelávacieho procesu by požadovali navýšenie pedagogických asistentov, školských psychológov a iných odborných zamestnancov z dôvodu nárastu závažnejších diagnóz v ich školách. V jednej škole² zamestnávali dvoch pedagogických zamestnancov ovládajúcich rómsky jazyk.

2 HLAVNÉ ZISTENIA

2.1 PRIJÍMANIE ŽIAKOV DO ŠKOLY

Prijímanie žiakov v dvoch tretinách ŠZŠ a ŠT ZŠ sa uskutočňovalo v súlade s právnymi predpismi, výnimku tvorilo sedem škôl³. Riaditelia uvedených škôl mali **nedostatky pri prijímaní žiakov**. V jednej ŠT ZŠ⁴ prijali žiačku bez stanoveného mentálneho postihnutia, v 2 školách⁵ žiakom špeciálnopedagogické vyšetrenie realizovali až po ich zaradení do ŠT ZŠ, 1 žiačka vyšetrenie neabsolvovala. V ďalších školách niektorým žiakom chýbali vydané rozhodnutia o oslobodení od povinnosti dochádzať do školy, ujasnenie spôsobu vzdelávania. V inej škole riaditeľka školy v rozhodnutí neurčila náhradný spôsob vzdelávania 3 žiakom v čase vyučovania daného predmetu. **Výrazným nedostatkom** bolo neoprávnené vzdelávanie jednej žiačky 9. ročníka v špeciálnej triede ZŠ⁶ v rozpore so závermi a odporúčaniami CPP vzhľadom na nedidiagnostikované mentálne postihnutie. **Nedostatky** sa vyskytli aj vo vedení **dokumentácie**. V IVP absentovali informované súhlasy zákonných zástupcov v jednej škole⁷, v inej škole⁸ bol IVP vypracovaný v rozpore s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie a v ďalšej škole⁹ žiak s viacnásobným postihnutím ho nemal spracovaný. V niektorých prípadoch absentovalo spracovanie IVP v kontexte zapracovaných podporných opatrení. V dokumentácii žiakom chýbali žiadosti zákonného zástupcu o prijatie alebo preradenie do ŠT ZŠ, žiadosť o vyjadrenie na účel poskytnutia podporného opatrenia, vyjadrenie riaditeľa školy k poskytnutiu podporného opatrenia, žiadosť o poskytnutie podporného opatrenia a ojedinele aj správy z diagnostického vyšetrenia. Správy z diagnostického vyšetrenia neboli

² ZŠ SNP, Partizánska 13, Sučany

³ Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ s VJM – Speciális Alapiskola, Námestie sv. Štefana 1 533/3, Dunajská Streda - Dunaszerdahely; Spojená škola internátna, Tovarnicka 1 632, Topoľčany; ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince; ZŠ s VJM, Šíd 241; ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina; Spojená škola, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom, organizačnej zložke ŠZŠ, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom; ŠZŠ, Malý Slivník 28

⁴ ZŠ s VJM, Šíd 241

⁵ ZŠ s VJM, Šíd 241; ZŠ s MŠ, Bzovík 136

⁶ od 04. 09. 2023 do 23. 01. 2024, ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince

⁷ ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina

⁸ Spojená škola, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom, organizačná zložka ŠZŠ, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom

⁹ Spojená škola internátna, Tovarnicka 1 632, Topoľčany

úplné, absentovali v nich metódy použité pri diagnostike, nebol použitý diagnostický nástroj SON-R 2½ – 7 pri realizácii psychologickú diagnostiku detí pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia¹⁰. Ojedinele sa v správach vyskytol identický obsah interpretácie výsledkov vyšetrenia. Pri diagnostických vyšetreniach jedna škola¹¹ spolupracovala so súkromným zariadením poradenstva a prevencie, ktoré bolo vyradené zo siete škôl a školských zariadení. **Rediagnostické vyšetrenia** žiakov po plnení 1. roku povinnej školskej dochádzky nerealizovali v **4 ZŠ**¹² a v **1 ŠZŠ**¹³. V osobných spisoch žiakov sa nachádzali len prvotné diagnostické správy z vyšetrení pred nástupom do školy.

Odborníci z praxe analyzovali správy z diagnostického vyšetrenia (psychologického vyšetrenia) všetkých **289 žiakov 1. stupňa ŠZŠ a ŠT ZŠ**, overovali výber a správnosť aplikácie psychodiagnostických metód súvisiacich so stanovením mentálnej úrovne žiakov, správnosť stanovenia diagnóz, posudzovali celú štruktúru správy. Na základe zistení odborníci z praxe odporučili vykonať **rediagnostické vyšetrenie 31 žiakom** (10,7 %) za účelom zhodnotiť ich správne zaradenie v 3 ŠZŠ¹⁴ a ŠT v 5 ZŠ¹⁵ v zariadení poradenstva a prevencie.

2.2 OBSAH VZDELÁVANIA

Školské vzdelávacie programy (ŠkVP) vo všetkých kontrolovaných ŠZŠ vychádzali **zo vzdelávacieho programu** (VP) pre žiakov s ľahkým, stredným, ťažkým alebo hlbokým stupňom mentálneho postihnutia, pre žiakov s telesným postihnutím v kombinácii s mentálnym postihnutím, pre žiakov s viacnásobným postihnutím a pre žiakov s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami pre primárne vzdelávanie. Vypracovali ich v súlade s požiadavkami školského zákona a rozpracovali na podmienky škôl. S výnimkou ŠZŠ¹⁶, kde v ŠkVP absentovali vlastné poznámky k učebnému plánu a v inej ŠZŠ¹⁷ nebol ŠkVP aktualizovaný v súlade s platným právnym predpisom. V jednej ŠZŠ¹⁸ chýbal učebný plán pre žiakov s autizmom a ďalšími pervazívnymi poruchami s MP.

Základné školy, ktoré vzdelávali žiakov s mentálnym postihnutím v špeciálnych triedach, **realizovali výchovu a vzdelávanie podľa ŠkVP**, s výnimkou jednej školy¹⁹, ktorá ŠkVP nemala vypracovaný v súlade s právnou normou. V niektorých ŠkVP sa vyskytli nedostatky, ktoré sa týkali vypracovania poznámok k učebným plánom na konkrétne podmienky škôl²⁰ a jedna škola²¹ ho nemala prerokovaný v pedagogickej rade a rady školy. V inej škole²² v ŠkVP vzdelávacie stratégie, organizačné formy a metódy nerefletovali zdravotné znevýhodnenie žiakov v ŠT, zároveň absentovalo vymedzenie osobitostí a špecifík vzdelávania žiakov z MRK, súčasťou neboli informácie o možnostiach poskytovania podporných opatrení. Žiaci, ktorí sa nevzdelávali podľa vzdelávacích programov, postupovali podľa IVP so zapracovanými individuálnymi podmienkami vzdelávania v súlade s odporúčaniami z diagnostických správ zariadení poradenstva a prevencie. V jednej škole²³ vydali IVP bez informovaného súhlasu zákonného zástupcu a bez poskytnutia jeho kópie v dvoch školách²⁴.

¹⁰ Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany

¹¹ ŠZŠ, Malý Slivník 28

¹² ZŠ s VJM, Šíd 241; ZŠ s MŠ, Senohrad 129, Senohrad; ZŠ M. Medveckej, Medvedzie 155, Tvrdošín; ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince

¹³ ŠZŠ, Malý Slivník 28

¹⁴ ŠZŠ internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany – 4 žiaci; ŠZŠ, Malý Slivník 28 – 4 žiaci; ŠZŠ ako organizačná zložka Spojenej školy, SNP 15, Sabinov – 1 žiak

¹⁵ ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince – 4 žiaci; ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina – 2 žiaci; ZŠ s MŠ, Banská 116/47, Cinobaňa – 5 žiakov; ZŠ s MŠ, Senohrad 129 – 5 žiakov; ZŠ s VJM, Šíd 241 – 6 žiakov

¹⁶ Spojená škola, organizačná zložka ŠZŠ s VJM – Speciális Alapiskola, Námestie sv. Štefana 1 533/3, Dunajská Streda - Dunaszerdahely

¹⁷ Spojená škola, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom, organizačnej zložke ŠZŠ, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom

¹⁸ Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany

¹⁹ ZŠ s MŠ, Senohrad 129

²⁰ ZŠ s MŠ, Banská 116/47, Cinobaňa; ZŠ s MŠ, Bzovík 136; ZŠ s VJM, Šíd 241

²¹ ZŠ s MŠ, Banská 116/47, Cinobaňa

²² ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince

²³ ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina

²⁴ ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina; ZŠ, Horná Štubňa 494

Podľa **individuálneho vzdelávacieho programu** (IVP) postupovalo spolu 126 žiakov (v ŠZŠ 74 žiakov, z nich 6 z MRK; v ŠT ZŠ 52 žiakov, z nich 7 z MRK).

2.3 KVALIFIKAČNÉ PREDPOKLADY A POŽIADAVKY NA PEDAGOGICKÝCH A ODBORNÝCH ZAMESTNANCOV

Riaditelia kontrolovaných subjektov a ich zástupcovia spĺňali zákonom stanovené kvalifikačné požiadavky na výkon riadiacej funkcie. Väčšina pedagogických zamestnancov spĺňala zákonom stanovené kvalifikačné predpoklady, s výnimkou piatich PZ v 2 subjektoch²⁵, ktorí nemali špeciálno-pedagogickú spôsobilosť, ale boli v lehote stanovenej zákonom na jej získanie a jeden PZ²⁶ nemal požadované vzdelanie 2. stupňa vysokoškolského štúdia so štátnou záverečnou skúškou z logopédie, pričom vykonával individuálne logopedické intervencie. Vzdelávanie pedagogických zamestnancov sa vo všetkých kontrolovaných školách realizovalo v zhode s predloženým plánom profesijného rozvoja pre daný školský rok. Riaditeľ jednej školy²⁷ neprerokoval plán profesijného rozvoja v pedagogickej rade. Z predložených plánov ostatných škôl vyplynulo, že svoju odbornosť si väčšina pedagogických zamestnancov zvyšovala prihlasovaním sa na aktualizčné vzdelávanie, inovačné vzdelávanie a inými druhmi vzdelávania podľa plánu profesijného rozvoja školy. Odborné kompetencie si zamestnanci dopĺňali aj samoštúdiom a internými vzdelávacími aktivitami. V osobných dokumentáciách pedagogických zamestnancov sa nachádzali certifikáty o ukončení početných inovačných, aktualizčných a špecializovaných vzdelávaní a kurzov. Riaditelia všetkých škôl podporovali zvyšovanie odbornosti svojich pedagogických zamestnancov.

2.4 PODMIENKY VZDELÁVANIA

Väčšina riaditeľov kontrolovaných subjektov vydala **školský poriadok (ŠP)**, ktorého obsah spĺňal náležitosti príslušného ustanovenia školského zákona. Školské poriadky mali školy zverejnené v triedach, v zborovni školy, na chodbe, vo vstupe do budovy aj na webových sídlach škôl. **Nedostatky** sa vyskytli v 5 subjektoch²⁸ a súviseli s neprerokovaním ŠP v rade školy a jeho aktualizáciou vzhľadom na novelu právnych predpisov. V ŠP boli nedostatočne stanovené práva žiakov so ŠVVP (*absentovali informácie súvisiace s využitím špecifických foriem a metód, špeciálnych edukačných a kompenzačných pomôcok*) a **neúplne** spracované práva žiakov, rozpracovanie kritérií udeľovania výchovných opatrení nebolo taxatívne vymedzené (*absentovalo určenie menej závažných, závažných priestupkov, čo malo negatívny dosah na objektivnosť ich aplikácie v praxi*).

Väčšina kontrolovaných subjektov mala vytvorené **priestorové podmienky** vhodné na realizáciu výchovno-vzdelávacieho procesu. V prenajatých priestoroch sídlilo 6 subjektov, prenajaté priestory sa nachádzali v základných školách, v základných umeleckých školách alebo v stredných školách. Všetky školy disponovali vonkajším športovým areálom, s trávnatými plochami s možnosťou širokého využitia na aktivity spoločenského, kultúrneho a športového charakteru. Vstupné priestory kontrolovaných subjektov mali vyzdobené prácami žiakov a nástenkami s informáciami pre zákonných zástupcov a žiakov. Väčšina subjektov disponovala okrem tried aj špeciálnymi učebňami na vyučovanie jednotlivých zložiek pracovného vyučovania (školská kuchynka, školské dielne), odbornými učebňami, multisenzorickými miestnosťami, školskými knižnicami, počítačovými učebňami s pripojením na internet. S výnimkou jednej školy²⁹, kde bol nedostatok učebných priestorov na vzdelávanie žiakov, vedenie školy tento nedostatočný počet riešilo zavedením dvojzmennej prevádzky. V ostatných kontrolovaných subjektoch boli klasické triedy zariadené účelným a moderným školským nábytkom, niektoré aj výškovo nastaviteľným školským nábytkom, učebnými pomôckami, informačno-komunikačnými technológiami (interaktívne tabule, dataprojektor, iPady) a rôznymi kompenzačnými pomôckami v závislosti od špecifických potrieb žiakov v triede. V školách sa nachádzali aj oddychové zóny (relaxačný priestor

²⁵ Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany; ŠZŠ, Malý Slivník 28

²⁶ Spojená škola, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom, organizačnej zložke ŠZŠ, Školská 386/1, Dubnica nad Váhom

²⁷ ZŠ s MŠ T. Vansovej, Ul. T. Vansovej 353/3, Zvolenská Slatina

²⁸ Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany; ZŠ s MŠ, Bzovík 136; ZŠ s VJM, Šíd 241; ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince; ŠZŠ, Malý Slivník 28

²⁹ ŠZŠ, Malý Slivník 28

s kobercom, relaxačnými vakmi a fit loptami). V triedach pre **ťažko a viacnásobne postihnutých žiakov** používali špeciálne lavice – tvarovo prispôsobené, výškovo nastaviteľné, k dispozícii bol relaxačný kútik vybavený aj množstvom rehabilitačných pomôcok (polohovacie vaky, závesné relaxačné hojdačky, špeciálne polohovacie stoličky a kreslá), prístrojmi na polohovanie, zdvíhanie a presun žiakov s obmedzeným pohybom (vozíky, zdviháky). Pre **žiakov s poruchami autistického spektra** vytvorili štruktúrované prostredie tried s účelne rozmiestneným nábytkom pre spoločnú prácu žiakov, prácu vo dvojiciach, ale aj s pracovnými kútikmi určenými pre individuálnu prácu. Moderne zariadené boli aj relaxačné aj terapeutické miestnosti Snoezelen. Avšak komplexnú debarierizáciu školských priestorov nemala vybudovanú ani polovica kontrolovaných škôl (45,8 %). Väčšinou školy **disponovali pri vstupe do budovy školy nájazdovými rampami** a vybudované mali aj sociálne zariadenia pre telesne postihnutých žiakov. V 4 subjektoch mali k dispozícii *výťah* (16,7 %). Všetci žiaci mali zabezpečené rovnaké možnosti na využívanie interiérových a exteriérových priestorov školy, k priestorovému odčleňovaniu žiakov z MRK nedochádzalo.

Telocvične nemali k dispozícii *žiaci* 7 škôl (29,2 %). Na vyučovanie telesnej a športovej výchovy využívali v závislosti od podmienok školy vonkajší areál školy, školské ihrisko, využívali i prenájom iných telocvičníc.

Školskú jedáleň nemali zriadenú v 6 kontrolovaných subjektoch (25 %), žiaci mali stravu zabezpečenú v susedných školách alebo vo výdajnej školskej jedálni.

Riaditelia škôl potvrdili **dostatok učebníc, učebných textov, pracovných zošitov, kompenzačných a relaxačných pomôcok**. Vybavenie učebnicami pre vzdelávacie varianty A, B korešpondovalo s požiadavkami učebných osnov, pričom nedostatok učebných textov a pomôcok *pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom* riešili *svojpomocne, zabezpečili ich z rôznych zdrojov*. Dopĺňanie nových učebných pomôcok súviselo s ponukou jednotlivých distribútorov a aj finančnými možnosťami škôl.

Záujmové útvary zriadili vo väčšine kontrolovaných školách. Do ich činnosti zapojili 56,7 % žiakov zo ŠZŠ, z nich 65,0 % žiakov z MRK a 68,6 % žiakov vzdelávajúcich sa v ŠT/ZŠ, z nich 46,2 % žiakov z MRK. Väčšina kontrolovaných škôl mala zriadené **školské kluby detí**, navštevovalo ich spolu 74 žiakov (v ŠZŠ 58 žiakov, z nich 7 z MRK; v ŠT ZŠ 16 žiakov). Riaditelia dvoch škôl³⁰ 9 žiakom znížili príspevok na čiastočnú úhradu nákladov za starostlivosť poskytovanú žiakom v hmotnej núdzi.

Všetci žiaci mali príležitosť zapojiť sa do prezentácie školy na rôznych kultúrnych a športových podujatiach, čím si posilňovali svoje sebavedomie, rozvíjali kreativitu, manuálne zručnosti a schopnosti, o čom svedčili vystavené výtvarné práce a športové ocenenia v interiéri škôl. Riaditelia škôl uviedli, že aktívne zapájali zákonných zástupcov žiakov do školských, mimoškolských kultúrnych a športových aktivít.

Väčšina kontrolovaných škôl vzdelávala aj žiakov z MRK. Niektorým školám pri spolupráci so zákonnými zástupcami žiakov pomáhali aj komunitné centrá a rodičovské združenia. Riaditelia škôl hodnotili komunikáciu s niektorými zákonnými zástupcami žiakov z MRK ako problematickú (v oblasti dochádzky žiakov do školy), s minimálnou účasťou na triednych aktívoch, školských aj mimoškolských aktivitách. Záujem niektorých zákonných zástupcov o výchovno-vzdelávacie výsledky svojich detí bol nízky.

Výchovné poradenstvo pre žiakov a zákonných zástupcov poskytli vo všetkých kontrolovaných školách, s výnimkou jednej školy³¹. Funkciu výchovného poradcu najčastejšie vykonával pedagogický zamestnanec (učiteľ), ojedinele aj odborný zamestnanec (školský psychológ). Výchovní poradcovia zabezpečovali výchovné poradenstvo v oblasti výchovy a vzdelávania formou informačných, koordinačných, konzultačných, metodických a iných súvisiacich činností. Zákonných zástupcov žiakov predvolávali na individuálne pohovory najmä z dôvodu problémového správania a záškoláctva. Riešili problémy žiakov so správaním, školskou dochádzkou a nedostatočnou prípravou na vyučovanie. Vážne problémy riešili v spolupráci s odbornými zamestnancami zariadení poradenstva a prevencie, s úradom práce, sociálnych vecí a rodiny – sociálnou kuratelou a odborom právnej pomoci deťom. **Kariérové poradenstvo** pre žiakov

³⁰ ŠZŠ, Námestie baníkov 10/20, Handlová; ZŠ s MŠ, Banská 116/47, Cinobaňa

³¹ ZŠ s VJM, Šíd 241 – funkciu výchovného poradcu nezastával žiaden zamestnanec školy, úlohy plnili triedy učiteľia v spolupráci s koordinátorom prevencie

a zákonných zástupcov poskytovali v **15 subjektoch (62,5 %)**. Zamerané bolo na poradenstvo pri profesijnej orientácii žiakov, zabezpečovali proces ukončovania vzdelávania v ŠZŠ a pokračovanie vzdelávania v odbornom učilišti alebo praktickej škole.

Riaditelia škôl sa v rozhovore vyjadrili, že počet odborných zamestnancov bol nepostačujúci, potrebovali by viac logopédov, školských psychológov, liečebných, sociálnych pedagógov a z pedagogických zamestnancov mali nedostatok pedagogických asistentov a školských špeciálnych pedagógov.

2.5 OPATRENIA NA ODSTRÁNENIE ZISTENÝCH NEDOSTATKOV

Štátna školská inšpekcia upozornila jedného zriaďovateľa³² dvoch škôl na nedostatky zistené pri školskej inšpekcii. Nedostatky súviseli s neefektívnym vynakladaním finančných prostriedkov **z dôvodu neoprávneného vzdelávania 1 žiačky 9. ročníka od 4. 9. 2023 do 23. 1. 2024 v špeciálnej triede ZŠ³³ v rozpore so závermi a odporúčaniami CPP vzhľadom na nediagnostikované mentálne postihnutie**. Druhé upozornenie súviselo s nedostatkami týkajúcimi sa **nepoužívania metód a diagnostického nástroja SON-R 2½ – 7** pri realizácii psychologickkej diagnostiky detí pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia alebo s narušenou komunikačnou schopnosťou či slabými komunikačnými schopnosťami Centrom poradenstva a prevencie, Bernolákova 1 652, Topoľčany.

Zároveň ŠŠI upozornila regionálny úrad verejného zdravotníctva na zistené nedostatky týkajúce sa **hygienických zariadení a bezpečnosti školského prostredia** v sídle školy³⁴.

3 ODPORÚČANIA A PODNETY

3.1 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ŠKÔL

- prijímať žiakov do ŠZŠ a ŠT ZŠ až po písomnom vyjadrení a jednoznačnom stanovení diagnózy mentálne postihnutie zariadením poradenstva a prevencie
- zabezpečiť dôslednú kontrolnú činnosť vedúcich pedagogických zamestnancov na vedenie pedagogickej dokumentácie, ďalšej dokumentácie a obsah spracovania IVP
- zabezpečiť žiakom po plnení 1. roka povinnej školskej dochádzky rediagnostické psychologické vyšetrenie v zariadení poradenstva a prevencie
- dodržiavať odporúčania zariadení poradenstva a prevencie pri vzdelávaní žiakov
- rozpracovať osobitosti a špecifiká vzdelávania žiakov z MRK, doplniť možnosti poskytovania podporných opatrení do ŠkVP a kontrolovať ich uplatňovanie v edukačnom procese.

3.2 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI ZRIAĐOVATEĽA

- venovať náležitú pozornosť stavu priestorových podmienok škôl, poskytovať školám finančné prostriedky na potrebné a nevyhnutné opravy interiéru z dôvodu bezpečnosti školského prostredia
- zabezpečiť priestorové podmienky a materiálno-technické vybavenie škôl pre vytváranie vlastných školských jedální, telocviční, športových ihrísk a učebných textov a pomôcok pre žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom
- zabezpečiť metodickú a supervíznu činnosť v CPP v oblasti odborných činností a odborných postupov zameraných na posúdenie úrovne všeobecných rozumových schopností žiaka pri podozrení na mentálne postihnutie v súlade s obsahovými a výkonovými štandardmi

³² Regionálny úrad školskej správy, Jozefa Vuruma 1224, Nitra

³³ ZŠ s MŠ, Alekšince 395, Alekšince

³⁴ Spojená škola internátna, Tovarnícka 1 632, Topoľčany

3.3 ODPORÚČANIA NA ÚROVNI SYSTÉMU

- stanovovať účinnosť zásadných zmien v legislatíve vždy k novému školskému roku, nie v priebehu školského roka.
- aktualizovať Metodický pokyn č. 19/2015 na hodnotenie a klasifikáciu prospechu a správania žiakov s mentálnym postihnutím – primárne vzdelávanie vzhľadom na novelizáciu školského zákona v oblasti hodnotenia žiakov, prípadne upraviť Čl. 4 Hodnotenie prospechu a správania, body 3 – 5 neuvádzaním stupňov slovného hodnotenia, ale len vo forme hodnotiaceho opisu ako žiak plnil ciele vzdelávania vo vyučovacom predmete v zmysle § 55 ods. 7 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej školský zákon)
- v oblasti nehodnotenia niektorého z vyučovacích predmetov upraviť výrazy absolvoval, neabsolvoval v bode 14 (Metodický pokyn č. 19/2015) v zmysle § 55 ods. 12 školského zákona (aktívne absolvoval, absolvoval, neabsolvoval)
- poskytovať učebné materiály (učebné texty, edukačné programy v elektronickej podobe) pedagogickým zamestnancom na skvalitnenie edukácie žiakov vzdelávaných vo variante C a pre žiakov s autizmom
- vytvárať školám podmienky v oblasti zabezpečenia optimálneho počtu školských špeciálnych pedagógov, pedagogických asistentov a odborných zamestnancov vzhľadom na počty a štruktúru žiakov

4 ZOZNAMY

4.1 TABUĽKY

Tabuľka 1 Základné údaje o kontrolovaných školách.....	5
Tabuľka 2 Počty škôl a žiakov kontrolovaných subjektov.....	5
Tabuľka 3 Počet žiakov podľa vzdelávacích programov a špecifik	5
Tabuľka 4 Počet pedagogických zamestnancov v SZŠ a v ŠT ZŠ.....	6